

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Карина МЕМАШКАЛО

«Аналіз соціологічних даних»

робоча програма для студентів

Галузь знань *усі*
Спеціальність *усі*
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*
Освітня програма *усі*

Статус дисципліни *вибіркова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри *економіки підприємства та організації бізнесу*

Анастасія ПАНЧУК

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Протокол № 5 від 16.11.2021 р.

Розробники:

Дмитро ШИЯН, д.е.н., проф. кафедри економіки підприємства та організації бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В сьогоденні світі використання цифрової обробки даних поширюється з швидкістю зростання потужностей комп'ютерів та обсягів систем зберігання інформації. Це стосується і соціологічних даних. Поширення соціальних мереж та систем мобільного зв'язку значно розширило можливості збирання даних про населення та домогосподарства. Широкого розповсюдження набули соціологічні дослідження через мережу Internet. Ці зміни в техніці збирання соціологічних даних дозволили принципово розширити коло можливих варіантів їх використання та збільшити обсяги.

Аналіз інформації, що збирається в процесі емпіричних соціологічних досліджень, є складною науковою проблемою, яка вимагає використання відповідних статистичних та математичних методів на етапі попередньої, подальшої обробки даних та отримання підсумкових результатів з подальшим їх візуалізацією. При цьому, аналіз даних є ключовим етапом всього дослідження, в ході якого відбувається безпосередня перевірка відповідності зібраної інформації тим моделям соціальних явищ, які були отримані під час попередніх досліджень. В разі виявлення розбіжностей виникає потреба пояснення даних явищ та побудові нових моделей, які повинні адекватно відображати нові закономірності. Все це обумовлює необхідність вивчення методів аналізу соціологічних даних.

Навчальна дисципліна "Аналіз соціологічних даних" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців першого бакалаврського освітнього рівня.

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань і практичних навичок щодо обробки соціологічних даних з допомогою програмного забезпечення.

1. Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2, 3
Семестр	3,4,5,6
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

2. Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Макроекономіка	Фінанси
Мікроекономіка	Маркетинг
Економетрика	Економічний аналіз
Вища математика	
Маркетинг	

3. Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність проводити попередній аналіз та оцінювати загальні характеристики соціологічних даних	Вміти використовувати програмні продукти з метою обробки та оцінки первинних даних соціологічних досліджень та візуалізація отриманих результатів
Здатність будувати моделі залежності по даним соціологічних досліджень та оцінювати їх надійність	Сформувати практичні навички що до побудови моделей залежності між залежним показником та обраними факторами

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Попередня обробка даних соціологічних досліджень.

Тема 1. Суспільство як система.

1.1. Поняття «суспільство» в соціологічній науці. 1.2. Соціологічні теорії індивідуального соціального взаємодії. 1.3. Соціальний зв'язок: поняття, механізм здійснення.

Тема 2. Економічна соціологія та методологія дослідження соціальних явищ.

2.1. Характеристики економічної поведінки людини. 2.2. Типи та види економічної поведінки людини. 2.3. Типи та види досліджень у соціології. 2.4. Процес соціологічного дослідження, його основні етапи та процедури.

Тема 3. Попередній аналіз даних.

3.1. Одномірні частотні розподіли сукупності. Проблема розбиття діапазону на інтервали 3.2. Дисперсія. Квантильні розмахи. 3.3. Використання статистичних характеристик для аналізу одномірних даних. Функції розподілу. 3.4. Використання функцій Excel в процесі оцінки соціологічних даних.

Тема 4. Взаємозв'язок даних соціологічного дослідження.

4.1. Групування даних. 4.2. Двовимірні таблиці 4.3. Використання функцій Excel в процесі дослідження взаємозв'язку даних.

Змістовий модуль 2. Використання статистичних методів при аналізі соціологічних даних.

Тема 5. Аналіз взаємозв'язків якісних та кількісних показників.

5.1. Графічне відображення розбіжностей середніх значень. 5.2. Використання методу T-Test. 5.3. Дисперсійний аналіз. 5.4. Особливості використання програми Statistica при аналізі середніх величин.

Тема 6. Моделі регресійного аналізу соціологічних даних.

6.1. Загальний характеристик типів регресійних моделей. 6.2. Особливості використання регресійних моделей при аналізі соціологічних даних. 6.3. Множинний регресійний аналіз. Використання програм Statistica та Excel при побудові регресійних моделей.

Тема 7. Дослідження структури соціологічних даних.

7.1. Факторний аналіз. 7.2. Кластерний аналіз. 7.3. Використання програм Statistica та Excel при дослідженні структури соціологічних даних.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план» навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання: установчі лекції (тема 1), проблемні лекції (тема 2), оглядові лекції (теми 3,4, 5,6, 7). При проведенні семінарського заняття (тема 1) правдиться дискусія навколо попередньо визначеної теми, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Практичні заняття проводяться у вигляді спеціально розроблених практичних робіт під час виконання яких у повній мірі використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності.

Порядок оцінювання результатів навчання.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня сформованості професійних компетентностей та їх складових.

Поточний контроль успішності навчальної діяльності студента здійснюється за складовими:

оцінка результативності у формуванні практичних умінь, що є складовими професійної компетентності (в процесі проведення практичних занять);

контроль сформованості теоретичних знань (у вигляді проведення контрольних робіт за матеріалом тем навчальної дисципліни);

контроль самостійної роботи (передбачає оцінювання результатів самостійної роботи та виконання домашніх завдань).

Максимально можлива кількість балів за видами та формами робіт:

виконання практичних завдань – 30 балів;

самостійна робота – 20 балів;

поточна контрольна робота – 5 балів;

колоквіум – 20 балів;

Проміжний контроль рівня сформованості компетентностей за дисципліною здійснюється у формі колоквіуму, що передбачає проведення тестування та вирішення трьох завдань: стереотипного, діагностичного та евристичного. Проміжний контроль здійснюється двічі за семестр. Сума балів, яку студент може набрати за умови успішного проходження першого та другого колоквіумів – 40 балів.

Завдання для колоквіуму містять: тестові завдання, 1 стереотипне завдання, 1 діагностичних завдання, 1 евристичне завдання. Максимальна кількість балів – 10.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал	
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Суспільство як система».	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Вплив економічного прогресу на трансформацію сучасного суспільства	Активна участь у виконанні завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Перевірка домашніх завдань	
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Економічна соціологія та методологія дослідження соціальних явищ».	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Характеристики економічної поведінки людини	Активна участь у виконанні завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Перевірка домашніх завдань	
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Попередній аналіз даних»	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Дисперсія. Квантильні розмахи. Використання статистичних характеристик для аналізу одномірних даних.	Активна участь у виконанні завдань	5
		Контрольна робота	Перевірка контрольної роботи	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Взаємозв'язок даних соціологічного дослідження»	Активна робота на парі	

	Практичне заняття	Практичне завдання: Групування даних. Двовимірні таблиці Використання функцій Excel в процесі дослідження взаємозв'язку даних.	Активна участь у виконанні завдань	
		Колоквіум	Перевірка колоквіуму	20
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота за модулем	Перевірка роботи	10
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Аналіз взаємозв'язків якісних та кількісних показників»	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Графічне відображення розбіжностей середніх значень. Використання методу T-Test. Дисперсійний аналіз.	Активна участь у виконанні завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою та підготовка до експрес-опитування	Перевірка домашніх завдань	
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Моделі регресійного аналізу соціологічних даних».	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Загальний характеристик типів регресійних моделей. Особливості використання регресійних моделей при аналізі соціологічних даних. Множинний регресійний аналіз. Використання програм Statistica та Excel при побудові регресійних моделей.	Активна участь у виконанні завдань	5
		Контрольна робота	Перевірка контрольної роботи	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до поточної контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань	
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Дослідження структури соціологічних даних».	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичне завдання: Факторний аналіз. Кластерний аналіз. Використання програм Statistica та Excel при дослідженні структури соціологічних даних.	Активна участь у виконанні завдань	5

		Колоквіум	Перевірка колоквіуму	20
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота за модулем	Перевірка роботи	10

Рекомендована література

Основна

1. Горпинич О. В., Клименко О. Ю., Москаленко Л. М. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію». Київ: ДУТ, 2019. 235 с.
2. Пачковського Ю. Ф., Коваліско Н. В., Лапан Т. Д. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського. Київ: «Каравела», 2020. 356 с.
3. Толстов І. В., Даніл'ян В. О. Соціологія: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 284 с.
4. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2020. 210 с

Додаткова

5. Клебанова Т.С., Гур'янова Л.С., Чаговець Л.О. Багатовимірний аналіз даних. Робоча програма для студентів спеціальності 051 "Економіка" другого (магістерського) рівня / укл. Т.С. Клебанова, Л.С. Гур'янова, Л.О. Чаговець та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 52 с.
6. Піменова О.О. Соціологія: конспект лекцій для бакалаврів спеціальності 081 «Право» денної форми навчання. Луцьк: Луцький НТУ, 2018. 92 с
7. Ус М. І. Соціологічні методи в дослідженні міжнародних відносин. Метод. рекомендації до практич. та лабораторних завдань для студ. спец. 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" першого (бакалаврського) рівня. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 34 с.

Інформаційні ресурси

8. Державна служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
10. Соціологічна асоціація України. URL: <https://sau.in.ua/>